

LUYỆN TỪ VÀ CÂU

CÂU KỂ *AI LÀ GÌ ?*

I – MỤC ĐÍCH, YÊU CẦU

1. HS hiểu cấu tạo, tác dụng của câu kể *Ai là gì ?*.
2. Biết tìm câu kể *Ai là gì ?* trong đoạn văn. Biết đặt câu kể *Ai là gì ?* để giới thiệu hoặc nhận định về một người, một vật.

II – ĐỒ DÙNG DẠY – HỌC

- Hai tờ phiếu ghi 3 câu văn của đoạn văn ở phần Nhận xét.
- Ba tờ phiếu – mỗi tờ ghi nội dung 1 đoạn văn, thơ ở BT1 phần Luyện tập.
- Mỗi HS mang theo một tấm ảnh gia đình.

III – CÁC HOẠT ĐỘNG DẠY – HỌC

A – KIỂM TRA BÀI CŨ

GV kiểm tra :

- Một HS đọc thuộc lòng 4 câu tục ngữ trong BT1 (tiết LTVC trước). Nêu 1 trường hợp có thể sử dụng 1 trong 4 câu tục ngữ.
- Một HS làm lại BT3.

B – DẠY BÀI MỚI

1. Giới thiệu bài

Các em đã học một số kiểu câu kể : *Ai làm gì ? Ai thế nào ?*. Hôm nay các em sẽ học tiếp kiểu câu kể *Ai là gì ?*.

Khi làm quen với nhau, người ta thường giới thiệu về người khác hoặc tự giới thiệu, như : *Cháu là con mẹ Mai. / Bạn Bích Vân là học sinh trường Dịch Vọng. /*

Em là học sinh trường Lê Quý Đôn.... Những câu giới thiệu hoặc tự giới thiệu này chính là câu kể Ai là gì ?

2. Phần Nhận xét

– Bốn HS tiếp nối nhau đọc yêu cầu của các BT 1, 2, 3, 4.

– Một HS đọc 3 câu in nghiêng trong đoạn văn : *Đây là Diệu Chi, bạn mới của lớp ta. Bạn Diệu Chi là học sinh cũ của Trường Tiểu học Thành Công. Bạn ấy là một họa sĩ nhỏ đấy.*

– Cả lớp đọc thầm 3 câu văn in nghiêng – tìm câu dùng để *giới thiệu*, câu nêu *nhận định* về bạn Diệu Chi. HS phát biểu, GV chốt lại bằng cách dán lên bảng tờ giấy ghi lời giải :

Câu 1, 2 *giới thiệu*
về bạn Diệu Chi

Đây là Diệu Chi, bạn mới của lớp ta.

Bạn Diệu Chi là học sinh cũ của Trường Tiểu học Thành Công.

Câu 3 nêu *nhận định*
về bạn ấy

Bạn ấy là một họa sĩ nhỏ đấy.

- GV hướng dẫn HS tìm các bộ phận trả lời các câu hỏi *Ai ?* và *Là gì ?*

Câu 1 :

– *Ai là Diệu Chi, bạn mới của lớp ta ?* – **Đây là Diệu Chi, bạn mới của lớp ta.**

– *Đây là ai ?* – **Đây là Diệu Chi, bạn mới của lớp ta.**

Câu 2 :

– *Ai là học sinh cũ của Trường Tiểu học Thành Công ?* (hoặc : *Bạn Diệu Chi là ai ?*)

– **Bạn Diệu Chi là học sinh cũ của Trường Tiểu học Thành Công.**

Câu 3 :

– *Ai là họa sĩ nhỏ ?* – **Bạn ấy là một họa sĩ nhỏ đấy.**

– *Bạn ấy là ai ?* – **Bạn ấy là một họa sĩ nhỏ đấy.**

– HS gạch một gạch dưới bộ phận trả lời câu hỏi *Ai ?* gạch hai gạch dưới bộ phận trả lời câu hỏi *Là gì ?* trong mỗi câu văn. HS phát biểu. GV dán lên bảng 2 tờ phiếu đã viết 3 câu văn, mời 2 HS lên bảng làm bài, chốt lại lời giải đúng :

Ai ?

Đây

Bạn Diệu Chi

Bạn ấy

Là gì ? (là ai ?)

là Diệu Chi, bạn mới của lớp ta.

là học sinh cũ của Trường Tiểu học Thành Công.

là một họa sĩ nhỏ đấy.

– HS suy nghĩ, so sánh, xác định sự khác nhau giữa kiểu câu *Ai là gì ?* với hai kiểu câu đã học : *Ai làm gì ? Ai thế nào ?*.

+ *Ba kiểu câu này khác nhau chủ yếu ở bộ phận nào trong câu ? (bộ phận VN)*

+ *Bộ phận VN khác nhau thế nào ?*

Kiểu câu *Ai làm gì ?*

VN trả lời cho câu hỏi *làm gì ?*

Kiểu câu *Ai thế nào ?*

VN trả lời cho câu hỏi *như thế nào ?*

Kiểu câu *Ai là gì ?*

VN trả lời cho câu hỏi *là gì ? (là ai ? là con gì ?)*

3. Phần Ghi nhớ

Bốn, năm HS đọc nội dung cần ghi nhớ trong SGK. Cả lớp đọc thầm lại.

4. Phần Luyện tập

Bài tập 1

– HS đọc yêu cầu của bài. GV nhắc HS : Trước hết, các em phải tìm đúng câu kể *Ai là gì ?* trong các câu đã cho. Sau đó, nêu tác dụng của câu tìm được.

– HS suy nghĩ, trao đổi cùng bạn. HS phát biểu. Cả lớp và GV nhận xét. GV dán 3 tờ phiếu – mỗi tờ ghi đoạn văn, thơ ở BT1a, b, c ; mời 3 HS có ý kiến đúng lên bảng gạch dưới những câu kể trong mỗi đoạn văn, thơ. Sau đó, mỗi em nói (phát biểu miệng) tác dụng của từng câu kể.

Lời giải :

	Câu kể <i>Ai là gì ?</i>	Tác dụng
a)	<i>Thì ra đó là một thứ máy cọng trừ mà Pa-xcan đã đặt hết tình cảm... chế tạo. Đó chính là chiếc máy tính đầu tiên trên thế giới, tổ tiên của những... hiện đại.</i>	câu <i>giới thiệu</i> về thứ máy mới câu nêu <i>nhận định</i> về giá trị của chiếc máy tính đầu tiên
b)	<i>Lá là lịch của cây Cây lại là lịch đất Trăng lặn rồi trăng mọc / Là lịch của bầu trời. Mười ngón tay là lịch Lịch lại là trang sách.</i>	nêu <i>nhận định</i> (chỉ mùa) nêu <i>nhận định</i> (chỉ vụ hoặc chỉ năm) nêu <i>nhận định</i> (chỉ ngày đêm) nêu <i>nhận định</i> (đếm ngày tháng) nêu <i>nhận định</i> (năm học)
c)	<i>Sầu riêng là loại trái quý của miền Nam.</i>	chủ yếu nêu <i>nhận định</i> về giá trị của trái sầu riêng, bao hàm cả ý <i>giới thiệu</i> về loại trái cây đặc biệt của miền Nam.

Lưu ý : Với câu thơ, nhiều khi không có dấu chấm khi kết thúc câu, nhưng nếu nó đủ kết cấu CV chính thì vẫn coi là câu (như câu *Lá là lịch của cây*).

Bài tập 2

– 1 HS đọc yêu cầu của bài. GV nhắc HS chú ý :

+ Chọn tình huống giới thiệu : giới thiệu về các bạn trong lớp (với vị khách hoặc với một bạn mới đến lớp) ; hoặc giới thiệu từng người thân của mình trong tấm ảnh chụp gia đình (để các bạn biết về gia đình mình).

+ Nhớ dùng các câu kể *Ai là gì ?* trong bài giới thiệu.

– HS suy nghĩ, viết nhanh vào giấy nháp lời giới thiệu, kiểm tra các câu kể *Ai là gì ?* có trong đoạn văn.

– Từng cặp HS thực hành giới thiệu. HS thi giới thiệu trước lớp.

– Cả lớp và GV nhận xét, bình chọn bạn có đoạn giới thiệu đúng đề tài, tự nhiên, sinh động, hấp dẫn. VD :

Giới thiệu các bạn trong lớp	Mình giới thiệu với Diệu Chi một số thành viên của lớp nhé. Đây là bạn Bích Vân. Bích Vân là lớp trưởng lớp ta. Đây là bạn Hùng. Bạn Hùng là học sinh giỏi Toán. Còn bạn Thom là người rất có tài kể chuyện. Bạn Cường là cây đơn ca của lớp. Còn mình là Hằng, tổ trưởng.
Giới thiệu về gia đình	Mời các bạn hãy xem tấm ảnh chụp gia đình mình. Gia đình có 4 người. Bố mình là công nhân xí nghiệp bánh kẹo Tràng An. Mẹ mình là cô giáo dạy tiếng Anh. Anh trai mình là học sinh lớp 9 Trường THCS Lê Quý Đôn. Còn đây là mình, con út trong nhà.

5. Củng cố, dặn dò

GV nhận xét tiết học. Yêu cầu cả lớp về nhà hoàn chỉnh đoạn giới thiệu (BT2), viết lại vào vở.